

Mare

'Op zoek naar strijd, vrouwen en bier'

Pagina 11

Enge mannen staan niet alleen in steegjes, maar ook op de sociëteit

Pagina 2

Vlaggenexpert stort zich op studentenhuizen: 'Het geeft ons extra identiteit'

Pagina 6 en 7

Dierenwelzijn: hoe je varkens met kippen kunt vergelijken

Pagina 9

Is de nood echt zo hoog?

Studiestress is nog geen stoornis

Gaan studenten ten onder aan stress? Na vele noodkreten blijkt uit nieuw onderzoek dat psychische problemen de afgelopen tien jaar helemaal niet zijn toegenomen. 'Studenten krijgen aandacht, niemand heeft het over hun leeftijdsogenoten.'

DOOR SUSAN WICHGERS 12 september 2019: de Landelijke Studentenvakbond waarschuwt voor het leenstelsel. Dat drukt zwaar op studenten. Citaat: 'De stapel schuld waarmee ze nu aan de rest van hun leven moeten beginnen zorgt voor grote onzekerheid en toegenomen psychische druk.'

Twee maanden later: het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) luidt noodklok over studentenstress. Door de stress zijn cijfers van ernstigere psychische problematiek hoog, meldt het persbericht. De wachttijden voor een studentpsycholoog zijn te lang, de helft van de studenten ervaart 'problematische stress'.

Deze week: de Leidse universiteitsraad bespreekt een rapport van de 'taskforce studentenwelzijn', bestaande uit medewerkers en studenten van de Universiteit Leiden. Het rapport gaat over het mentale welzijn van studenten in Leiden – en vooral wat de universiteit daaraan zou moeten doen.

In het rapport van de taskforce wordt gestrooid met percentages. Een paar van de opvallendste bevindingen: depressie komt voor bij ongeveer 30 procent van studenten, één op de vijf heeft een psychische stoornis. Bijna veertien procent van de vrouwelijke Leidse studenten zou een zelfmoordpoging hebben gedaan.

Zulke grote getallen roepen vragen op: is het nou echt zo erg gesteld met studenten? En: is het wel de taak van de universiteit om dat probleem op te lossen?

De cijfers uit het rapport worden uit verschillende onderzoeken gehaald. Dat veertien procent van de vrouwelijke studenten een zelfmoordpoging zou hebben onder-

nomen, komt uit een onderzoek onder 380 Leidse studenten. Het onderzoek is (nog) niet gepubliceerd.

Dat één op de vijf studenten last zou hebben van een psychische stoornis, komt uit een van de grootste internationale onderzoeken naar studentenwelzijn, van Auerbach en anderen. Daaruit bleek ook dat studenten niet meer last hebben van psychische problemen dan niet-studenten, en dat ruim 83 procent van de studenten met een stoornis daar al last van had voor ze begonnen met studeren.

Maar dat wordt allemaal niet genoemd in het taskforce-rapport.

'De cijfers in het rapport moet je met een korrel zout nemen', legt Philip Spinhoven, wetenschappelijk directeur psychologie en voorzitter van de taskforce, desgevraagd uit. 'Cijfers zijn moeilijk te interpreteren, en veel onderzoek is beperkt. Slechts een minderheid van een groep wordt gemeten, en er zijn verschillende methodes.'

Er is geen sprake van een toename, zegt hij ook. 'Maar één op de vijf is nog steeds heel veel. We zijn geen ggz, maar je kunt als universiteit wel iets doen.'

Als voorbeeld noemt hij een student die uit Groningen komt, en daar nog zijn huisarts heeft zitten. Of internationale studenten die moeilijker terecht kunnen binnen de ggz. Maar de eigen verantwoordelijkheid blijft ook belangrijk, zegt Spinhoven. 'We richten ons vooral op de vraag: hoe kan de universiteit het zo organiseren dat je die zelfredzaamheid stimuleert?'

Aan andere universiteiten zijn ze er ook maar druk mee. Puppy's (Amsterdam), stoelmassage (Wageningen) en studentenhuiskamers (Rotterdam) worden gebruikt in de strijd tegen studentenstress. En die stress wordt dan al gauw weer als oorzaak genoemd van burn-outs, depressie en andere psychische problemen.

ISO kwam twee weken geleden met een analyse van studentenwelzijn. Een hoop media berichtten erover, op forum Reddit werd het uitvoerig besproken. *Brandpunt* schreef

Illustratie Michiel van Walrave

daar dan weer over: 'Het is anekdotisch en veelal anoniem, maar de vele ervaringsverhalen van mensen die daar reageren schetsen toch een schokkend beeld van hoeveel zwaarder studeren lijkt te zijn geworden.'

Het lijkt haast een epidemie. Maar dat is het niet, blijkt uit een onderzoek dat twee weken geleden verscheen.

> Verder lezen op pagina 3

LITERAIR TALENT OPGELET!

Win € 250 met de Mare-Kooyker Kerstverhalenwedstrijd

Ook dit jaar weer: de Mare-Kooyker Kerstverhalenwedstrijd! Win €250, €75 of €50 aan boekenbonnen. Extra bonusvoordeel: de winnaar maakt kans op de titel 'de nieuwe studentenauteur van Nederland' én een contract bij een uitgeverij. Stuur je verhaal (van maximaal 1500 woorden) voor 6 december naar: redactie@mare.leidenuniv.nl Deelname is alleen voor Leidse studenten.

LEIDS UNIVERSITAIR WEEKBLAD

Mare

Boekhandel
Kooyker

Bandirah Pagina 12

Bekenden zijn meestal enger

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Op mijn middelbare school kregen de meisjes zelfverdedigingsles. Daar leerden we hoe je een gemeen knietje moet geven, hoe je duidelijk 'nee' zegt tegen mannen die in de trein steeds dicht tegen je aan komen zitten (niet vragen of hij weg wil gaan, maar zeggen dat hij weg móet gaan), en dat je, als je op de fiets zit, je kan doen alsof je iemand belt. Ik kende iemand die haar telefoon was vergeten, en dus maar luid pratend een Pritt Stick tegen haar oor hield. Nu kan je daar 95 euro boete voor krijgen.

Allemaal met hetzelfde idee: verkrachtingen, aanrandingen, en ander seksueel geweld worden veroorzaakt door enge mannen in steegjes.

De afgelopen weken doken dit soort nare steegjesfiguren in het centrum van Leiden op, wat leidde tot twee afschuwelijke incidenten. Er volgde paniek binnen de studenten-tamtam, verenigingsbesturen staken hun koppen bij elkaar en waarschuwden hun leden om niet alleen naar huis te gaan. De media deden er een schepje bovenop, en binnen de kortste keren leek het alsof de Breestraat bevolkt was met aanranders. Dat is niet zo, verzekerden politie en burgemeester: er zijn nog net zoveel incidenten als afgelopen jaren. De gewone hoeveelheid enge mannen (m/v) dus.

Dat was geruststellend bedoeld, maar we hebben liever helemaal geen enge mannen, dus de protesten bij de Harteburgkerk van maandag zijn terecht. En laat duidelijk zijn dat wat er gebeurd is op geen enkele manier mag worden ge-

bagatelliseerd: ik wens de daders veel pijnlijke behandelingen van hun gevoeligste lichaamsdelen toe. Maar toch: er steekt iets.

Er zijn twee dingen die we weten over seksueel geweld. Eén: het komt veel, veel vaker voor dan wordt gemeld. Twee: de dader is meestal een bekende, en zelden een onbekende in de bosjes.

Maar de enge steegjesman zit zo diep in onze beeldvorming gekerfd dat deze zeldzame gebeurtenissen tot grotere publieke verontwaardiging en protestacties leiden dan een verkrachting door een Tinderdate of een aanranding door een verenigingsgenoot. Terwijl het laatste waarschijnlijk veel vaker voorkomt.

Waar was deze felheid en solidariteit toen vorig jaar verschillende studenten (vrouwen én mannen) in deze krant hun verhaal deden over seksueel overschrijdend gedrag binnen hun vereniging? Of toen een bestuurslid van Quintus vrijwillig aftrad omdat hij meerdere vrouwen had aangerand? Worden studenten net zo hard aangemoedigd om aangifte te doen als de dader een verenigingsgenoot of bestuurslid is? Of nemen we genoeg met beloften voor een 'culturomslag' die onmogelijk valt te controleren?

Het bestuur van Quintus was destijds op de hoogte van twee incidenten, maar had met slachtoffers en dader om tafel gezeten om het op te lossen. Pas toen een derde slachtoffer zich meldde, trad het bestuurslid af.

Ik denk niet dat een onbekende dader dezelfde reactie had uitgelokt.

Colofon

Redactie-adres Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 10.000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Medewerkers
Vera Amtzen · Remco Breuker · Maia de Quay · Marit de Roij · Benjamin Sprecher · Ivo Verseput
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisonderwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving marcel van den berg joostmarcellis.nl
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. Rick Lawson (voorzitter) · Prof. dr. Frank Israel (vice-voorzitter) · drs. Marije van den Berg · Prof. dr. Willem van der Does · drs. Malou van Hintum · Emilie van Kinschot · Roel van Niekerk · Nathan Oosthoek · Frank Rensen · dr. Alexander Pleijter · Marten Jesse Pot · dr. Hermelijn Smits · Jonatan Wirix-Speetjens · Prof. dr. Kutsal Yesilkagit
Jaarabbonementen
Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl.
Studenten betalen €25
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272
Ingezonden mededelingen
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Column

Bewust van onze kwetsbaarheid

De Leidse universiteit heeft veel om trots op te zijn. Helemaal als het om het verleden gaat. Het trots is zij echter op de rede op 26 november 1940 van Rudolph Cleveringa uit protest tegen het door de Duitse bezetter aangezegde ontslag van zijn leermeester Eduard Meijers, wiens Joods-zijn hem volgens de nieuwe machthebbers ongeschikt maakte voor het ambt van hoogleraar. Cleveringa wond er in zijn college, afgesloten met het door de studenten gezongen *Wilhelmus*, geen doekjes om wat hij hiervan vond en werd na het college prompt gearresteerd en geïnterneerd.

Cleveringa was niet de enige die de moed vond om voor zijn medemens en de academie op te komen. Hoogleraar anatomie en embryologie Ton Barge bewees op dezelfde 26 november 1940 de wetenschappelijke onzinnigheid van noties als 'reine Ariëri' of 'edeldergermaan'. Ook hij werd opgesloten. Theoloog Lambertus van Holk veranderde zijn college die dag in een protestrede en sloot af met een behandeling van de Joodse wijsgeer Spinoza.

Hoogleraar volkenrecht Ben Telders was het charismatische voorbeeld van het academisch verzet door de bezetter op zeer felle wijze aan te vallen, zoals Willem Otterspeer in zijn onmisbare oorlogsgeschiedenis van de Leidse universiteit *Het horzelnest* beschrijft. Anders dan Cleveringa en Barge zou hij zijn internering niet overleven.

Deze zogeheten 'kleine krans' van verzet tegen de bezetter had zichzelf niet voor niets deze naam gegeven. Niet elke Leidse wetenschapper was evenzeer vervuld van de geest van verzet, niet elke Leidse student was een Erik Hazelhoff Roelfzema.

In de afwezigheid van de gevangengezette verdedigers van het bolwerk der vrijheid zagen de belagers van de kritische universiteit hun kans schoon. NSB'er van het eerste uur en bijzonder hoogleraar volkshuishoudkunde (vanwege de Stichting tot Bevordering van de Studie van het Nationaal-Socialisme) Robert Van Genechten beklagde zich over hoe baantjes aan de universiteit onderling verdeeld werden, het wetenschappelijk niveau daalde, en de geest van studenten was aangetast. De universiteit ondermijnde de samenleving zoals hij die graag zag, zeg maar. En hij zou dit 'horzelnest' wel uitbranden.

Van Genechten liet zien hoe kwetsbaar de academie is, in het bijzonder haar kritische functie, terwijl juist 'de kritische functie de meest kwetsbare van de drie functies' van de universiteit is, zoals Ingrid Robeyns vaststelde in de

afgelopen week uitgesproken Van Hasselt-lezing 2019 (de andere twee functies zijn overigens nieuwsgierigheidsgedreven onderzoek en innovatie).

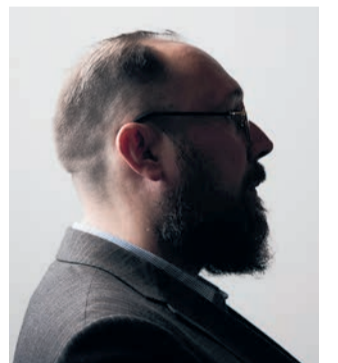
Die kwetsbaarheid zou ons vandaag de dag tot onderrecht moeten dienen. Dat de Leidse universiteit elk jaar een Cleveringa-hoogleraar aanstelt die de Cleveringa-lezing houdt, dat Leidse wetenschappers op dezelfde dag op tientallen plaatsen door de hele wereld hun eigen Cleveringa-lezing houden, dat ons motto nog immer *praesidium libertatis* is, dat we onszelf zien als de universiteit waar mits onderbouwd alles gezegd kan worden, dat alles is vergeefs, dat we hier trots op zijn betekenisloos, als we ons tenminste niet zeer bewust blijven van die kwetsbaarheid.

Trots zijn op ons verleden is als trots zijn op de eigen afkomst. Ijdel op zijn best, gevaarlijk op zijn slechtst. Die trots moet gevoed worden door het besef dat we de erfenis van Telders en de zijnen niet in stand houden door braaf jaarlijks Cleveringa ten tonele te voeren. Dat doe je wél door elke dag weer deze erfenis in woord en daad te bevestigen. Door dagelijks te kiezen voor de radicale maar morele onafhankelijkheid van de wetenschapper. Naar buiten toe, want we moeten hebben geleerd van het verraad der intellectuelen dat eerder de opmars van totalitarisme en autoritarisme hielp mogelijk maken en mogen diezelfde fout niet weer maken, hoe akelig reacties ook kunnen zijn. De waarde van een universiteit laat zich immers ook meten in het aantal vijanden die zij heeft.

Maar kritiek naar binnen toe net zo goed: naar ons eigen management dat teveel of het verkeerde vraagt van onze collegae of hen – tegen de academische mores in – de bestuurlijk juist geachte kant op dwingt. Want als Cleveringa iets heeft laten zien, dan is het dat hij voor zijn collegae opkwam. Ook toen hij wist dat hij daarvoor een hoge prijs zou betalen.

Telders, Cleveringa, Barge, Van Holk en al die anderen die we niet bij naam herdenken is meer dan op 26 november een uurtje in het Groot Auditorium zitten en daarna een borrel drinken. Het is verdomd lastig, je maakt er geen vrienden mee, maar een terugkeer van een Van Genechten voorkom je alleen door in daad te doen wat je met de mond belijdt.

REMC0 BREUKER is hoogleraar Koreastudies

Achtergrond

We zijn geen psychiatrische instelling

Kritiek op universitair plan om studentenwelzijn te verbeteren

Buddy's, *psychological counsellors* en een *wellness officer* moeten studenten met psychische problemen bij gaan staan. Dat schrijft de taskforce studentenwelzijn in haar advies.

DOOR VINCENT BONGERS De taskforce studentenwelzijn is opgericht omdat studentenpartij ONS en vervolgens de hele universiteitsraad meer aandacht wilde voor psychische problemen van studenten. De taskforce heeft haar advies uitgebracht en de universiteitsraad besprak het rapport maandag.

Een van de voorstellen is dat er een werkgroep welzijn komt met een *wellness officer*, die alle universitaire zaken rond de geestelijke gesteldheid van studenten gaat coördineren. Een nieuwe welzijnsraad gaat deze werkgroep adviseren.

Op alle niveaus moet er betere begeleiding komen. Er zijn richtlijnen nodig over wat studieadviseurs minimaal moeten weten over het welzijn van studenten. Docent-mentoren worden beter getraind in het herkennen van psychische problemen. Daarnaast komen er meer bud-dysystemen van studenten die elkaar ondersteunen.

Verder 'lijken opleidingen soms hoge verwachtingen te scheppen, die onnodig druk uitoefenen op studenten', schrijft de taskforce. 'Opleidingen zouden de verwachtingen moeten bijstellen, zodat studenten een realistischer beeld hebben van wat zij zouden moeten doen.'

Studenten klagen dat de werklast vaak niet gelijkmatig over het collegejaar wordt verdeeld. 'Dit zorgt voor stress onder studenten.' De taskforce stelt een evenwichtiger verdeling van studielast voor.

Terminologie leidt blijkbaar ook nog weleens tot verwarring, aldus het rapport. 'De naam "studentenpsycholoog" lijkt bij veel studenten de associatie op te roepen dat studenten psychologie begeleiding bieden. De naam "*psychological counsellor*" is al een stuk helderder voor studenten en maakt beter duidelijk dat het om een professionele medewerker gaat.'

De El Cid-week in 2018. 'Je kunt afvragen: al die mensen die de universiteit binnenhaalt, horen die er echt thuis?' Foto Remco den Arend

Tijdens de bespreking van het rapport in de universiteitsraad werd duidelijk dat er nog de nodige knelpunten zijn. 'Er zijn namelijk lange wachtlijsten voor studentpsychologen', zei Dorien de Koning van studentenpartij ONS en voorzitter van de raadscommissie personeel, studentenzaken & internationalisering. 'Dat is niet onderzocht door de taskforce, terwijl dat wel een probleem is.' Die commissie vraagt zich verder af of 'het takenpakket van de *wellness officer* wel realistisch is. Het gaat om een groot aantal opleidingen in twee steden.'

'Ik vind de titel *wellness officer* overigens niet zo goed gekozen,' vond Elizabeth den Boer van personeelspartij FNV Overheid. 'Dan denk ik:

wordt hier een spa geopend? Ik stel dan ook voor om deze persoon een *wellbeing officer* te noemen.'

ONS is groot voorstander van de aanbevelingen in het rapport. De partij schreef in 2018 een notitie over studentenwelzijn. Het college van bestuur besloot toen de taskforce op te richten.

Er was echter ook felle kritiek op de voorstellen. 'Ik heb niet zo'n heel hoge pet op van dit plan', aldus Bas Knapp van studentenpartij LSP. 'Het is veel te ambitieus en totaal niet realistisch. Je kunt als universiteit natuurlijk niet zeggen dat je aan geestelijk welzijn niets doet, maar de universiteit is geen psychiatrische instelling.'

'Dat is de principiële vraag', aldus

Marishka Neekilappillai van personeelspartij PhDoc. 'Hoe ver ga je als universiteit om deze problematiek aan te pakken?'

Knapp zag 'niet zoveel heil in de voorstellen. Het enige wat je hiermee doet, is de werkdruk verhogen. We hebben het steeds over werkdruk-problematiek en dan kom je met zo'n plan.'

Verder vond hij dat de Leidse situatie niet goed in kaart is gebracht. 'Veel cijfers over studenten in Leiden zijn er eigenlijk niet.'

De Koning: 'Er wordt wel een onderzoek naar Leiden genoemd. Het lijkt me echter een prima idee om de kennis die aan deze universiteit aanwezig is te gebruiken voor verder onderzoek.' 'Dat er geen Leidse cij-

fers zijn, wil niet zeggen dat er geen probleem is', reageerde Marlene van der Velden van studentenpartij LVS.

'Ik denk dat er voldoende bewijs is dat studenten problemen hebben, maar van een aantal oplossingen die worden aangedragen in het rapport is niet duidelijk of die wel op *evidence based* onderzoek zijn gebaseerd', aldus Annelieke van Muiswinkel van studentenpartij CSL. 'We moeten alleen projecten uitvoeren die ook werken.'

'Het lijkt me heel zinnig om in te zetten op een aantal zaken die concreet, meetbaar en beheersbaar zijn', vond Bart van der Steen van personeelspartij FNV Overheid. 'Er is hoe dan ook een grens aan wat we kunnen doen als universiteit.'

'Er kunnen niet opeens zoveel meer slimme kinderen zijn'

> Vervolg van de voorpagina

Gezondheidspsycholoog Peter van der Velden van Tilburgs onderzoeksinstituut CentERdata onderzocht psychische problematiek onder Nederlandse jongvolwassenen. In 2007, 2012 en 2017 zijn drie verschillende groepen proefpersonen in de leeftijd van 19-24 bevestigd over hun mentale gezondheid, onder hen zowel studenten als niet-studenten.

Het resultaat: ja, er bestaan inderdaad psychische problemen onder studenten, maar die zijn niet toegenomen in de afgelopen tien jaar. 'Er zijn totaal geen aanwijzingen dat het groeit', licht voormalig hoogleraar Van der Velden toe. 'Ook in andere publicaties vonden we die niet.'

Het zou per universiteit iets kunnen verschillen, nuanceert hij. 'Maar voor elke universiteit waar het percentage hoger is, zou het ergens anders dan juist weer lager moeten zijn.'

Daarbij: studenten hebben er niet meer last van dan jongvolwassenen die niet studeren. 'Dat is opvallend', vindt Van der Velden. 'Er gaat veel aandacht naar studenten, maar niemand heeft het over hun leeftijdsgenoten.'

De wachttijden bij studentpsychologen worden niet langer door toenemende problematiek, schrijven de onderzoekers in de publicatie, maar vermoedelijk doordat de drempel om hulp te zoeken lager is geworden.

Het zou overigens nog steeds goed kunnen dat de studiedruk of stress is gegroeid – de vraag is alleen of dat erg is. Dat studenten meer stress ervaren, heeft zelfs een heel logische verklaring: de studentenpopulatie is

met 35 procent gegroeid in de afgelopen jaren, zegt Van der Velden.

'Mij maak je niet wijs dat er opeens zoveel meer slimme kinderen zijn. Sommige studenten hebben wellicht niet de juiste kwalificaties of belangstelling. Je kunt je ook afvragen: al die mensen die de universiteit binnenhaalt, horen die er echt thuis?'

Maar zelfs als de studiedruk nu hoger zou zijn dan vroeger, bijvoorbeeld door de groeiende studentenpopulatie of invoering van het leenstelsel, kan dat nog geen op zichzelf staande oorzaak zijn voor psychische problematiek.

'Het is bijna lachwekkend dat psychische problemen uitsluitend aan studiedruk worden toegeschreven, zoals in de huidige discussie wordt gedaan', stelt Van der Velden. 'Er zijn heel veel verschillende factoren die invloed hebben.'

Hij vermoedt dat het argument inmiddels vooral een politiek drukmiddel is, in de strijd tegen het leenstelsel. 'Door te roepen dat er meer psychische problemen zijn, wordt er geluisterd. Het is niet waar, maar het werkt wel.'

Het onderzoek van Van der Velden was nog niet bekend toen de taskforce haar rapport schreef, zegt Spinhoven. 'Maar ook al is de prevalentie onder studenten niet hoger dan in de rest van de bevolking, het blijft een probleem. Het is een onderwerp dat je serieus moet nemen.'

DOOR SUSAN WICHERS

Lamme Leidse Memes

Nieuws

Big Brother-nominatie
DUO

DUO is genomineerd voor de Big Brother Awards. Die prijs wordt ieder jaar uitgereikt door stichting Bits of Freedom, die strijdt voor internetvrijheid. Jurylid Alex Tess Rutten (tevens voorzitter van de Landelijke Studentenvakbond) heeft DUO genomineerd, omdat de instantie het niet zo nauw neemt met de privacy van (oud-)studenten. In e-mails had DUO volgsoftware geïnstalleerd om te zien of ontvangers het openden, maar daar wisten ontvangers niks van. Ook 'maakt DUO herhaaldelijk gebruik van de bevoegdheid om oud-studenten hun paspoort af te pakken wanneer zij hun lening niet terugbetalen', aldus het juryrapport. 'Uit alles blijkt dat DUO een disproportionele focus heeft op het innen van schulden en daarbij de rechten van (oud-)studenten keer op keer uit het oog verliest.'

NWO past programma's
aan

Wetenschapsfinancier NWO past haar innovatieprogramma's aan. NWO betaalt niet alleen voor fundamenteel onderzoek, maar ook voor research die mogelijk tot een toepassing kan leiden. De huidige regering vindt dat soort onderzoek het belangrijkste, en daarom kwam er een 'Kenniss- en innovatieconvenant' tussen bedrijfsleven, meerdere ministeries, en kennisinstellingen. NWO valt daar ook onder, en deze week maakte de organisatie bekend hoe ze haar onderdeel gaat doen. In totaal gaat het hier om 118 te verdelen miljoenen, en die gaan in grote brokjes: 'NWO kiest voor financiering van grotere projecten met substantieel draagvlak van de betrokken partijen.' Extra aandacht is er voor samenwerking met hogescholen.

Odessa gaat dicht

De Odessa, het 'studentencafé' aan de Hogewoerd, gaat voorgoed dicht. Eigenaar Bert Jansen kondigt aan dat hij na bijna veertig jaar in januari de deuren sluit. Het werd steeds rustiger de afgelopen jaren, zegt hij in *Leidsch Dagblad*. Een paar jaar geleden nog kocht hij het naastgelegen café Mas y Mas erbij, en doopte de Odessa om tot Club Jaune. Dat werd al snel weer teruggedraaid: het mocht niet baten. Na de sluiting komen er appartementen in het pand.

Een 10 én 3000 euro
voor scriptie

Fysicus Stefano Polla heeft afgelopen maandag de Lorentz-Afstudeerprijs gewonnen voor zijn masterscriptie Quantum Digital Cooling. Die behelst een digitale methode om de bits in een quantumcomputer te resetten naar de grondtoestand. Van scriptiebegeleider Carlo Beenakker had Polla al een 10 gekregen voor zijn afstudeerproject. De inmiddels afgestudeerde theoretisch natuurkundige blijft in Leiden, als promovendus. De Lorentz-Afstudeerprijs bestaat uit 3000 euro en een oorkonde, en wordt uitgereikt door het wetenschappelijke genootschap KHMW.

Prijs voor criminoloog

Leids criminoloog Paul Nieuwbeerta heeft eerder deze maand de Selin-Gluck Award uitgereikt gekregen. Dat is de hoogste onderscheiding van *The American Society of Criminology* voor niet-Amerikaanse wetenschappers. Hij kreeg de prijs onder andere voor zijn internationale onderzoek naar criminaliteit en de invloed van straffen.

Rectificatie

In het artikel 'Zijn we klaar voor de drukte?' in *Mare* van 21 november staat dat de Liberale Studentenpartij (LSP) vragen heeft gesteld aan het faculteitsbestuur van geesteswetenschappen over de toenemende drukte in het Lipsius. De vragen komen echter niet uitsluitend van LSP, maar van de gehele studentgeleding van de faculteitsraad.

'Zet studenten niet op straat'

Beleid moet van tafel, schrijven jongeren in 'verkameringsmanifest'

De Leidse jongerenafdelingen van de VVD, CDA, D66 en GroenLinks verzetten zich tegen de verkameringsplannen van het stadsbestuur. In een 'verkameringsmanifest' schrijven ze dat er 'geen student op straat mag komen te staan.'

DOOR VINCENT BONGERS De partijen willen dat er een grondig onderzoek komt naar de vermeende studentenoverlast.

Het college van B&W wil nieuw verkameringsbeleid invoeren om overlast, voornamelijk van studenten, te beperken en verhuurders aan te pakken die niet de juiste vergunning hebben om panden te verkameren.

Een van de plannen is het invoeren van quota: in de binnenstad mag maximaal 15 procent van de panden worden verkamerd. Voor de schil rond het centrum is dat 8 procent, daar nog verder buiten gaat het om 5 procent. Door de nieuwe regeling

worden rond de zeshonderd Leidse studenten hun kamer uitgezet. Dit proces gaat minimaal vier jaar duren.

De Leidse JOVD, DWARS, Jonge Democraten en het CDJA schrijven in hun manifest dat het 'voorstel van het college volledig het doel mist waarvoor het is bedacht', namelijk 'Leiden leefbaarder maken voor iedereen.'

Het college wil, schrijven de jongerenpartijen, 'straatgerichte quota instellen voor het aantal studentenhuizen, inpandige fietsenstallingen verplichten en naast elkaar liggende studentenhuizen verbieden.' De gemeenteraad moet nog instemmen met het voorstel maar 'duizend studenten zijn doodsbenuwd over de onzekerheid dat zij een thuis verliezen. Dit zonder te weten of ze daadwerkelijk overlast veroorzaken!'

In het manifest staan negen eisen aan de gemeente Leiden. Zo moet er een 'grondig en transparant onderzoek' komen 'naar de gebieden waar de vermeende overlast plaats zou vinden'. Verder kunnen er geen quota

worden ingevoerd 'zolang er sprake van een woningtekort is. Als er een quotum komt, moet deze aangepast zijn aan de situatie in de desbetreffende wijk. Een quotum mag niet resulteren in de uitzet van studenten.'

Een andere eis is dat 'studenten, die als resultaat van het beleid uit huis worden gezet, moeten worden voorzien met alternatieve huisvesting.'

Verder moet het 'mogelijk zijn om twee studentenhuizen naast elkaar te hebben' en willen de partijen dat het college het plan voor verplichte in-

pandige fietsenstallingen laat vallen.

De partijen roepen het college op 'beleid zoals het nu op tafel ligt te schrappen'. 'Iedereen is tegen overlast en wij onderschrijven dat er maatregelen getroffen moeten worden. Dit beleid leidt echter tot willekeur en verdere oververhitting van de Leidse woningmarkt. Leiden verwacht beter van u.'

Donderdagavond debatteert de gemeenteraadscommissie stedelijke ontwikkeling over de verkameringsplannen.

Haags verzet tegen verkamering

In Den Haag is het opdelen van woningen ook een probleem. Althans, dat vinden de gemeenteraadsfracties van ChristenUnie/SGP, Hart voor Den Haag en GroenLinks. Deze partijen hebben een voorstel ingediend waarmee ze verkamering willen tegengaan. 'In steeds meer Haagse woonwijken

neemt verkamering toe', schrijven de partijen. 'Woningen worden steeds vaker omgezet in los verhuurbare kamers met allerlei leefbaarheidsproblemen tot gevolg. Onze mailboxen stromen vol met klachten: overbewing, geluidsoverlast en steeds meer (wees)fietsen op smalle stoepen.'

Ontslag wordt makkelijker

Op 1 januari 2020 treedt de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA) in werking. Dat heeft gevolgen voor ontslag en het opnemen van verlof.

Door de wet wordt de rechtspositie van personeel van de universiteit gelijkgetrokken met die van medewerkers in het bedrijfsleven, aldus Joop de Kort, wetenschappelijk docent bij rechten en lid voor FNV Overheid van het 'lokaal overleg' tussen het college van bestuur en de vakbonden.

'Als in de huidige situatie een werknemer van de universiteit ontslagen dreigt te worden, dan kan deze nog tijdens de ontslagprocedure bezwaar maken bij een commissie. Dat kan vanaf 1 januari niet langer. Aanvechten kan alleen maar bij de kantonrechter achteraf.'

'Bij bezwaar komt er altijd een gang naar de rechter. Je kunt dus wel stellen dat de drempel om bezwaar te maken tegen ontslag iets hoger is geworden. Of andersom gesteld: het is dus een beetje eenvoudiger geworden om als werkgever iemand te ontslaan.'

Dan speelt er nog een kwestie rond verlofuren. 'Medewerkers kunnen nog maar een deel van de opgespaarde verlofuren meenemen naar het volgend jaar', legt universiteitsraads-lid Bart van der Steen van FNV Overheid uit. 'Er zijn medewerkers die heel veel uren hebben opgespaard. Vaak ook omdat ze niet gemist kon-

den worden. Als deze werknemers een deel van de verloren uren kwijt raken, is dat natuurlijk zuur.'

'Medewerkers zijn pas laat geïnformeerd over de verlofregeling, vult collegeraadslid Elizabeth den Boer (FNV Overheid) aan. 'Dat betekent

dat ze de hoeveelheid aan uren niet nog dit jaar kunnen opmaken. Ze krijgen dit echt op hun dak, daarom vinden we dat er een overgangsregeling moet komen.'

Daarover wordt nu met het college van bestuur overleg gepleegd. Vol-

gens De Kort is er al een tijd universiteitsbreed beleid dat het opbouwen van 'een stuwmeer aan verlofuren' moet tegengaan. 'Dus ik verwacht dat de gevolgen van de veranderingen op het gebied van verlofuren wel mee zullen vallen.' **VB**

Volgende keer gewoon alarm

Er ging van alles mis bij de brandmelding bij Sociale Wetenschappen, omdat er van de vaste protocollen was afgeweken, meldt het faculteitsbestuur op de faculteitsraadvergadering.

Eind oktober werd het gebouw ontruimd en het onderwijs een paar uur stilgelegd vanwege brandlucht. Maar het brandalarm ging niet af, en er werd alleen in het Nederlands omgeroepen dat het gebouw werd ontruimd.

Door een defect in een 'luchtbehandelingssysteem', verspreidde brandlucht zich via de ventilatie door het gebouw. 'In de werkruimten kreeg men het gevoel dat er iets niet klopte, en zij gaven het door aan de receptie. Daardoor is het normale systeem niet afgegaan', zegt bestuurslid Rolf Oosterloo.

'We moeten de vaste protocollen niet verlaten', zegt locatiemanager Giel Zwinkels. 'We hebben nu gezegd: volgende keer gewoon het alarm instellen.' **AK**

Universiteit recyclet PMD-afval

De bordjes boven de afvalbakken hebben hun dienst bewezen: de eerste lading PMD-afval is inmiddels gerecycled.

In februari van dit jaar is de universiteit begonnen met het scheiden van afvalstromen. 7,5 ton plastic, metaal en drinkverpakkingen is er nu gerecycled.

Het proces heeft nog wel wat voeten in de aarde. Om te voorkomen dat de afvalstroom vervuild raakt, moeten alle PMD-zakken handma-

tig gecontroleerd worden door de afvalverwerker. Zit er te veel afval in dat er niet in thuishoort, dan wordt de zak gemerkt als restafval.

De inhoud van goedgekeurde zakken wordt hergebruikt. Plastic kan gebruikt worden als grondstof voor nieuw plastic, net als metaal en aluminium. En van drinkverpakkingen kan weer papier worden gemaakt.

Om vervuiling van PMD-afval tegen te gaan, roept de universiteit op om bij twijfel voor de restafvalbak te kiezen. **SW**

Wéér een plan tegen werkdruk

Maar faculteitsraad is er niet gerust op: 'Personeel heeft permanent te weinig tijd'

Een nieuw stappenplan tegen werkdruk wekte de wrevel van de faculteitsraad van Geesteswetenschappen. 'Dit doen we nu al vijf jaar, terwijl het gemopper op de werkvloer stijgt.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Het is misschien wel het belangrijkste onderwerp voor universitair personeel: werkdruk. Er wordt dan ook al lange tijd over vergaderd, maar veel veranderingen merken de docenten nog niet.

Het faculteitsbestuur benadrukte vorige week in een presentatie over werkdruk dat er de afgelopen tijd al veel is gedaan om die te verminderen. Zo is het project Programmanormen van start gegaan, zijn er leiderschapscursussen opgezet, zijn duidelijker taakomschrijvingen

opgesteld voor bestuurlijke functies en zijn extra student-assistenten aangesteld. Hierop aansluitend gaat het bestuur een 'ambitieuze, maar realistisch en haalbaar' stappenplan maken voor 2020 en 2021.

Dat schoot de faculteitsraad echter in het verkeerde keelgat. 'Dit stelt me niet gerust', zei raadslid Jan Sleutels.

'Wéér een stappenplan, wéér een analyse. Dat doen we nu al vijf jaar. En dan in 2020 en 2021 weer? Dan zijn we in totaal zeven jaar verder. De ontevredenheid en het gemopper op de werkvloer stijgt, er is vijf miljoen euro opgebrand aan ziekteverzuim door langdurige ziektes. De werknemers hebben permanent te weinig tijd om hun werk te doen. Ik zie dat bij wetenschappelijk personeel, maar ook bij ondersteunend personeel.'

Raadslid Judith Naeff viel hem bij. 'Er wordt gezegd dat er veel is gedaan, maar dat wordt niet zo beleefd.' Daarnaast wees ze erop dat onder het wetenschappelijk personeel veel verloop is dankzij tijdelijke contracten, wat de werkdruk niet ten goede komt. 'Personeel moet het wiel steeds opnieuw uitvinden.'

Bovendien vindt Sleutels dat de werkdruk op de verkeerde manier wordt aangepakt. 'Het invoeren van sabbaticals en het begeleiden van startende hoogleraren is goed, maar het helpt niet om de werkdruk te verlagen.'

Voor het faculteitsbestuur is het echter ook een kwestie van roeien met de riemen die ze heeft, legde decaan Mark Rutgers uit.

'We moeten een oplossing vinden binnen onze bestaande begroting. De minister is tegen een numerus

fixus, waardoor we meer studenten krijgen, maar niet meer middelen. Daar kan ik niets aan doen. Hoe kunnen we in de marges oplos-

singen bedenken? Dit onderwerp moet blijven terugkomen, dat staat buiten kijf. Het blijft complex, ook al is dat een stopwoordje.'

Werkdruk soms taboe

Ook bij de bèta's stond werkdruk op de agenda van de faculteitsraad. In de Personeelsmonitor scoorde de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen beter dan veel andere faculteiten, maar een 5,8 is geen cijfer om de vlag voor uit te hangen.

De problematiek daar wordt in principe op instituutniveau aangepakt. Wel bleek uit 'lunchgesprekken' die de faculteit hield met verschillende personeelsleden dat werkdruk bij sommige instituten meer een taboe is dan bij andere.

'Ik zit met een ziek kind thuis, maar dat durf ik eigenlijk niet te zeggen want er wordt van mij verwacht dat ik ook 's avonds en in het weekend werk', tekende facultair P&O-hoofd Valérie Héraud-Lagro op bij één zo'n gesprek.

Betere informatievoorziening zou al een deel van de oplossing kunnen zijn: lang niet iedereen bleek te weten dat er vertrouwenspersonen rondlopen. De cursussen studentbegeleiding waar de raad om vroeg, bleken ook al te bestaan. BB

Gevonden in de UB: manuscripten van palmladeren

Onderzoeker Marco Franceschini van de Universiteit van Bologna heeft in de Leidse universiteitsbibliotheek vier zeer oude manuscripten uit Zuid-India ontdekt. Extra speciaal: de manuscripten zijn niet van papier, maar van palmlaad. Palmlaad vergaat relatief snel, zeker in het hete, vochtige klimaat van Zuid-India. Daardoor worden oude manuscripten uit dat gebied zelden ontdekt, laat staan die uit de 17e eeuw. Deze schrijfsels dateren echter van 1623, 1631 en 1642. De collectie ligt nu bij de Speciale Collecties van de Universiteitsbibliotheek. Foto Guus Janssen

Grondverkoop maskeert tekort

De universiteit gaat de komende jaren meer lenen om te kunnen blijven investeren. Dat blijkt uit de universitaire begroting voor 2020-2023 die maandag in de universiteitsraad werd besproken.

Volgend jaar noteert de universiteit een klein positief resultaat van 1,3 miljoen euro. Die plus is geheel te danken aan de verkoop van grond in het Entreegebied (Bio Science Park). Die verkoop leverde namelijk 13,2 miljoen euro op. Dat betekent dat er een tekort in de reguliere bedrijfsvoering is van 12 miljoen.

Dit tekort is vooral het gevolg van het inzetten van reserves van faculteiten om de werkdruk te verlichten. Ook worden de opgebouwde reserves van zogeheten vernieuwingsmiddelen ingezet, dat is een pot met geld voor innovatie in onderzoek en onderwijs. 'Hoewel in mindere mate zorgen beide effecten ook in de vol-

gende begrotingsjaren voor negatieve resultaten', schrijft het college van bestuur in de begroting.

Het college besloot al in 2018 om 'scherper aan de wind' te gaan zeilen. Faculteiten hielden namelijk per jaar vaak geld over, dat kwam dan in de reserves terecht. Dat is niet de bedoeling, het college wil juist dat dat geld wordt uitgegeven aan onderzoek en onderwijs.

De negatieve resultaten, exclusief grondverkoop dus, zorgen voor extra financiële druk op de universiteit. 'De inzet van de reserves, en de investeringen in de bètacampus, de ontwikkeling van de humanities campus en de bouw van het nieuwe sportcentrum leiden ertoe dat de liquide middelen de komende jaren afnemen', aldus het college.

Die afname is zo sterk dat er extra maatregelen worden genomen. De universiteit leent bij Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De uni-

versiteit gaat waarschijnlijk gebruik maken van de mogelijkheid om extra rood te staan bij deze bank. Het gaat dan om 11 miljoen euro in 2023.

De universiteitsraad maakt zich daar wel wat zorgen over. Wat gebeurt er namelijk als de verschillende financiële risico's negatief uitpakken? Heeft de universiteit voldoende weerstandsvermogen? Is de universiteit er voldoende op uitgerust om weer uit die "dip" te komen?, wil de raad van het college weten.

Overigens gaat het college ook nog in op het uitrollen van de adviezen van de commissie Van Rijn. 'In vergelijking met de technische universiteiten krijgt de universiteit slechts een bescheiden bedrag voor de versterking van bèta/techniek, terwijl op de reguliere financiering vanaf 2022 een korting plaatsvindt van rond de drie miljoen euro per jaar. Een 'buitengewoon teleurstellende ontwikkeling', aldus het college. **VB**

Verwarring over PhD-cursussen

Moeten promovendi nou verplicht cursussen volgen, of niet? Daar is onduidelijkheid over.

In de richtlijn Promotietrajecten staat dat promovendi 140 uur aan activiteiten die te maken hebben met *transferable skills* tijdens hun promotietraject moeten doen. Raadslid Coco Kanters vroeg om opheldering aan het bestuur tijdens de faculteitsraadvergadering van Sociale Wetenschappen: bij veel promovendi heerst het beeld dat ze niet kunnen promoveren zonder 140 uur aan cursussen te hebben afgerond, omdat in de richtlijn staat dat dit verplicht is.

Dat is niet zo, zegt Hester Bergsma op de vergadering van vorige week donderdag. Vooralsnog kunnen PhD's dus gewoon promoveren, ook als ze niet 140 uur cursussen hebben gevolgd in *transferable skills*: vaardigheden die ook in andere banen han-

dig zijn, zoals presenteren en solliciteren. 'Er is een spanningsveld tussen wat er in de richtlijn staat, en wat de werkelijke eisen zijn om te mogen promoveren. Die discrepantie blijft voorlopig onopgelost.'

Die 140 uur kan eventueel ook ingevuld worden als de promovendus op een andere manier die vaardigheden heeft gehaald, zegt decaan Paul Wouters: 'We kunnen niet half-opgeleide mensen afleveren. Maar als ze de vaardigheden hebben, dan zijn die uren volbracht.' Het bestuur ziet het eerder als een verplichting van hun kant om voldoende cursussen te bieden. Desondanks blijft het woord 'verplicht' wel in de richtlijn staan. 'Dat impliceert dat er consequenties zijn', zegt Kanters. 'Dat is dus het spanningsveld', zegt Bergsma. 'Maar als wij PhD's afleveren die niet één uur aan *transferable skills* hebben besteed, is dat ook niet goed.' **AK**

Liegen over studieschuld voortaan moeilijker

Minister Van Engelshoven vindt het prima dat hypotheekverstrekkers je studieschuld mogen zien.

Bij de wettelijk verplichte controle die hypotheekverstrekkers verrichten, hoort ook een blik op eventuele schulden die iemand al heeft: een lening voor je auto, openstaande creditcardrekeningen, enzovoort. Die staan geregistreerd bij het Bureau Krediet Registratie. Dat geldt echter niet voor een studieschuld.

Als een hypotheekverstrekker vraagt naar je studieschuld, kan je daar dus over liegen. Dan kan je veel meer geld lenen. Afhankelijk van je inkomen kan een oorspronkelijke studieschuld van €25.000,- je maximale hypotheek met een ton verlagen – ook als je die schuld al vrijwel geheel hebt afbetaald. Geheimhouden brengt risico's met zich mee: hoge maandlasten en het wegvallen van de zogeheten Nationale Hypotheek Garantie. Onderzoek van bankier ING eerder dit jaar suggereerde dat

desondanks zo'n zes procent van de huizenkopers de studieschuldinformatie achterhoudt.

Softwarebedrijf Ockto biedt hypotheekverstrekkers nu al inzicht in allerlei overheidsgegevens, en wil dat ook bij DUO gaan doen. In theorie scheelt dat wat papierwerk, maar vanwege privacy-wet AVG moet je nog steeds zelf overal inloggen zodat Ockto bij je data kan. Het grote verschil is dat een geldboer nu kan vragen 'Mag Ockto even naar je studieschuld kijken?' in plaats van 'Heb je een printje van je studieschuld voor mij?'

Onderwijsminister Ingrid van Engelshoven vindt het prima. Een studieschuldenaar bepaalt zelf of Ockto bij de data kan, dus AVG-technisch is er niks aan de hand. 'Het is in het belang van zowel de (oud-)student als de hypotheekverstrekker dat gegevens over een studieschuld bekend zijn. Of ze daarbij gebruik willen maken van een bedrijf als Ockto, is een eigen keuze.' **BB**

Achtergrond

Les één van de vlaggen

Wat wappert er aan Leidse studentenhuizen?

Davied van Berlo (47) is voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde. Hij inventariseerde welke vlaggen er aan Leidse studentenhuizen hangen en zette zijn verzameling online. 'Een kind moet het kunnen tekenen.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK 'Als kind vond ik de atlas zo mooi, met al die plaatjes van landen en bijbehorende vlaggen. Er zit een topografische component aan vast. Gemeenten, provincies en landen, ze hebben allemaal vlaggen. Als je erop gaat letten, zie je ze overal. Op kle-
ren, op auto's, in winkels.

'Historisch is het ook interessant: vlaggen komen bij de legers en schepen vandaan. Legers en oorlogsschepen moesten herkenbaar zijn, zodat je wist op wie je moest schieten. Daarnaast vind ik ze visueel interessant. Het zijn vaak goede ontwerpen met mooie kleuren.
'Er zitten ook ontwerpregels aan vast. Je kunt tegenwoordig heel complexe ont-

werpen maken, maar hoe complexer, hoe minder goed je ziet wat het is. Hoe simpeler, hoe herkenbaarder. De Nederlandse vlag is een van de betere vlaggen. Het was de eerste driebaansvlag die is ook vaak gekopieerd door andere landen. Hij was heel goed zichtbaar en herkenbaar op zee.

'Voor de Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde bereidde ik een presentatie voor over vlaggen in Leiden. Toen ik door de stad fietsen heb hangen. Een van de eerste die ik zag was van "Het Higgend Hert" op de Hooigracht. Daar tegenover zit Hooigracht 39, die hebben er ook een. Hun logo komt overeen met het motief in het raam boven de deur. Die vlag kan niet anders dan bij dat huis horen. Die vind ik heel erg geslaagd. Vervolgens ben ik met mijn zoon op ontdekkingsstocht door Leiden gegaan; er bleken er veel meer te hangen.

'Er is een boekje met vijf regels waar een goede vlag aan moet voldoen. Hou het simpel, gebruik symbolen met betekenis, gebruik twee of drie basiskleuren, vermijd letters en doe er een passende boodschap in. Een kind zou het moeten kunnen natekenen.

'Veel huizen hebben de neiging om de huisnaam of het adres erop te zetten. Dat is een beetje dubbel, de vlag zelf zou al kenmerkend moeten zijn. Op de vlag van Rapenburg 51 staat bijvoorbeeld gewoon Rap 51. Datzelfde geldt voor Steenschuur 5.

'De vlag van Huize De Duivelskop op Pieterskerkhof 4c is erg grappig. Een herkenbaar beeld, wel een beetje priegelig. Hij had iets simpeler getekend kunnen worden. Die van Plantsoen 47 is ook erg grappig. Die boom is leuk gestileerd; een kenmerkend beeld.'

Bewoners zijn de eikels aan de boom

Huize Wellust (Plantsoen 47-49)

Robert Jut (20, bedrijfskunde): 'Het blijft speculeren waar de naam Wellust vandaan komt. Zelfs de eerste student die hier in 1961 kwam wonen, weet het niet precies.

'Ons huis wordt binnen Minerva ook wel "Het Plantsoen" genoemd, of "Plantje" of de "De Plant". Huize Wellust is meer de ondertitel. Op het Rapenburg zijn heel veel Minervahuizen, dus die zullen eerder bij de officiële huisnaam worden genoemd. Maar wij zijn in deze buurt het enige Minervahuis, dus als je het hebt over Het Plantsoen weten ze gelijk over welk huis het gaat.

'Ons logo slaat in eerste instantie op de bomen in het Plantsoen voor onze deur. De eikels aan de boom staan voor de he-

ren die er wonen. Of de jongheren van de heren, als je begrijpt wat ik bedoel.

'Het is niet helemaal duidelijk wanneer we de vlag hebben geïntroduceerd. Maar de dassen met het logo bestonden al in de tijd van een oud-huisgenoot uit 1982, met wie we laatst nog hebben gedineerd. Dus de vlag stamt sowieso van voor die tijd.

'We vernieuwen de vlag ongeveer elke twee jaar. Hij hangt er dag en nacht, waardoor hij snel vaal wordt en van kleur verandert. Hij is nu ook weer een beetje paars aan het worden door de regen, terwijl hij donkerblauw hoort te zijn.

'Het leuke is dat je een huis echt herkent aan de vlag. Ons logo staat echt voor ons huis; het geeft extra identiteit en herkenbaarheid.'

'Oude Singel 66, De Groene Os, heeft een vreselijke vlag. Hij is heel druk. Iemand is helemaal wild gegaan op het ontwerp. Het is een vlag met een wapen erin, terwijl de vlag beter uitlopend uit dat wapen had kunnen bestaan. Maar ze hebben ervoor gekozen het op een groene achtergrond te plaatsen, daar hebben ze weer een groene achtergrond te plaatsen, van het studentenhuus staat erop en de profielen van enkele gezichten van de bewoners zitten erin verwerkt. Hou het gewoon kernachtig. Pak dat wapen, zet die os in het midden, dan heb je een topvlag!'

De hele collectie staat op:
<http://vlaggenkunde.nl/vlaggen-van-leidse-studentenhuizen>

expert: hou het simpel

Vlaggenfanaat Davied van Berlo (links): 'Hou het gewoon kernachtig.'
Foto's Taco van der Eb

Binnenkort krijgen we een grotere Hooigracht 39

Mike de Wit (bestuurskunde): 'Ons huis heeft een zogenoemd bovenlicht, een raam boven de deur. Veel herenhuizen hebben dat, omdat er anders geen licht naar binnen valt in die lange gangen. De gang zit in dit soort huizen vaak in het midden van het huis, dus er is dan ook geen zijlicht. Ons logo is identiek aan het stalen frame in het bovenlicht. Het zou een wapenschild kunnen zijn, of puur ter decoratie. Erachter zitten wel tralies tegen inbraak, maar die zitten niet in het logo.'

'Dit pand is begin achttiende eeuw gebouwd door ene Johan van Lanschot, de toenmalig burgemeester. Dit was zijn stadhuis. Sinds 1969 is het een studentenhuis, maar pas in 1997 is het huislogo ontworpen. Het leuke ervan is dat het een uniek patroon is. Ik ken geen enkel ander huis met een soortgelijk bovenraam.'

'Het idee voor een huisvlag kwam toen ik hier net woonde, dus we hebben hem pas een paar jaar. We hadden al genoeg spullen met ons logo, bijvoorbeeld onze huisdassen en de fusietafel, maar we wilden ook van buitenaf herkenbaar zijn. Hier in de buurt lijken de herenhuizen allemaal op elkaar, maar door de vlaggen worden ze herkenbaarder. Het is een manier om je te onderscheiden. Binnenkort willen we waarschijnlijk een nieuwe vlag, een maatje groter. Dan komt-ie wat beter tot zijn recht, het is namelijk nogal een groot huis.'

Letterlijk: de poort naar de hel Huize De Duivelspoort (Pieterskerkhof 4c)

Olaf Wagemans (23, bedrijfseconomie): 'In 1929 was het Pieterskerkhof een restauratieplek waar goederen werden opgeslagen die bij het toenmalige gemeentehuis hoorden. Er wordt vanuit gegaan dat de beheerder "de duivelskop" in de poort heeft geplaatst, evenals de man met de tulband en snor en het wapen van Leiden.'

'Mij is verteld dat achter die duivelskop de volgende gedachte zat: je had het Pieterskerkhof dat een kerkhof is geweest, je had de kerk die de hemel symboliseert en tegenover de kerk staat ons huis. Dat wat tegenover de kerk staat, zou de hel symboliseren. De poort naar het huis staat dan voor de poort naar de hel, met de duivel als de baas.'

'In 1965 werd dit een studentenhuis.'

Toen ontstond de logische naam Huize De Duivelspoort. Ons huislogo is de duivelskop, precies dezelfde als die in steen in de muur is gemetseld: de kop komt terug in ons vaandel, onze dassen en onze huistafel. Het is een heel herkenbaar logo. Chinese toeristen die foto's maken lopen soms ook onze poort binnen.'

'Toen ik hier kwam wonen was de vlag goed aan zijn einde. Hij hangt 24 uur per dag buiten onder alle weersomstandigheden. Behalve als er Dodenherdenking en Koningsdag is, dan vervangen we hem door de Nederlandse vlag. De vorige leek inmiddels meer op een piratenvlag. Deze vlag is groter dan de vorige. Hij hangt er nu een jaar of twee. Het is echt een onderdeel van de huisidentiteit.'

Ik schaam me voor Den Haag

Waarom werkt het diversiteitsbeleid overal, behalve in Den Haag?

De Haagse campus reageert op incidenten door nieuw beleid in te voeren. Maar, vraagt **Casper Koolmees** zich af, wat was er eigenlijk mis met de vorige plannen?

Ruim vijf jaar geleden kwam ik als kersverse student politicologie aan in Leiden. Ik dacht destijds niet in 'gemeenschapstermen' en over 'diversiteitsvraagstukken' had ik mij nog nooit gebogen.

Dit komt denk ik door mijn achtergrond. Ik ben opgegroeid in Den Haag, een stad die trots is op haar multiculturele status: zonder smeltkroes geen Den Haag.

Nu, vijf jaar later, schaam ik mij voor deze stad. Dit gevoel is volledig te wijten aan de campus Den Haag van de Universiteit Leiden. Het gevoel werd bevestigd door de vernieuwde diversiteits- en inclusiviteitsmaatregelen voor circus Den Haag.

Aanleiding voor dat beleid zijn

incidenten van de afgelopen jaren. Het gaat om verwerpelijke acties zoals eerstejaars studenten Security Studies die een Hitlergroet deden op een groepsfoto, studenten die een VOC-vlag met gewraakte nationalistische leus op een bord tekenden én toenemende dreigende sfeer van provocaties rond de kameraad van Sinterklaas.

De beste manier om op deze incidenten (die ik overigens niet wil bagatelliseren) te reageren, is volgens de universiteit door curricula aan te passen en een compleet nieuw beleid te presenteren – nee, op te leggen – aan een volledige campus. Natuurlijk klinkt een nieuw beleidsplan om de veiligheid van een gemeenschap (lingo: *community*) te waarborgen als een goed initiatief. Ik vraag mij wel af hoe het kan dat het vorige beleidsplan, uit 2014, de incidenten niet heeft kunnen voorkomen.

Het is zelfs nog schrijnender: het plan is in 2016 beoordeeld door 'getrainde experts' die voor de meerderheid van de 'kernpunten' hebben besloten dat er een 'voorstel

voor effectief beleid' ligt.

Als er nu opnieuw maatregelen nodig zijn om incidenten te voorkomen, dan lijkt het erop dat het eerdere beleidsplan, inclusief de beoordeling, weggegooid werd. Je zou ook kunnen zeggen: blijkbaar is het beleidsplan op alle faculteiten geslaagd, behalve op de campus Den Haag.

Wat in ieder geval duidelijk wordt aan het bericht van de universiteit: slachtoffers zijn belangrijker dan daders.

De intentie van de daders doet er niet toe, daar gaat het volgens de *diversity officer* helemaal niet om. Het gaat om (het handelen van) de gemeenschap in het geheel, waarin iedereen zijn/haar verantwoordelijkheden moet nemen.

Mijn probleem met de nieuwe beleidsvorming is uiteraard niet het beoogde resultaat: een veilige leeromgeving in Den Haag. Mijn probleem is dat ik deze vorm van besturen niet vertrouw, de eeuwige beleidsherziening als reactie op incidenten.

En als je de uitspraken van de diversity officer over deze beleidsplannen onder elkaar zet, wordt de situatie nóg verwarrender. De ene dag werken individuele trajecten niet, de andere dag wordt er een individueel traject opgesteld. De ene dag ontstaat diversiteit niet vanzelf, de week erna kunnen we het ook niet forceren.

De ene dag is de student medeverantwoordelijk en de andere dag pleit de diversity officer voor het veranderen van cursusmateriaal, alsof geïnteresseerden niet zelf bronnen kunnen opzoeken. Deze uitspraken zijn te vinden verspreid in artikelen in het *diversity dossier*, op de officiële website van de Universiteit Leiden.

Volgens de diversity officer is het beleidsdoel om van de universiteit een spiegelbeeld te maken van de samenleving. Als ik naar perikelen van de afgelopen jaren kijk, is die taak geslaagd. Ook op de universiteit is nu ruimte voor bedreigingen, uitvergrotingen en het inperken van nuance bij maatschappelijke problemen.

We hebben het over diversiteit en inclusiviteit, belangrijke punten en de smaak van de dag. Maar kunnen we alsjeblieft niet vergeten dat studenten buiten Den Haag ook problemen hebben? Denk aan woningnood en toenemende schuldenproblematiek.

Zelf vind ik dat de universiteit meer tijd en geld mag steken in het aanpakken van individuele psychologische problemen onder haar studenten. Inmiddels staat de wachtrij voor een gesprek met een psycholoog van de universiteit op zeven weken. Dit is een breder gedragen probleem dan een beleid dat blijkbaar gewoon werkt op alle locaties, behalve één.

Als de universiteit zich graag wil bezighouden met maatschappelijke problemen, dan zou ik graag willen zien dat zij zich richt op problemen waar de gehele universiteit baat bij kan hebben, en niet alleen die speciale plaats aan zee.

CASPER KOOLMEES is student taalwetenschap

Kies voor de zorgverzekeraar bij jou in de buurt

Universiteit Leiden en Zorg en Zekerheid hebben afspraken gemaakt waar jij in 2020 van profiteert!

- ✓ 5% korting op je basisverzekering
- ✓ 15% korting op je aanvullende verzekering
- ✓ 10% extra introductiekorting op een van de 8 aanvullende verzekeringen in het eerste jaar

Iedereen is welkom! Ongeacht leeftijd of gezondheid.

Kijk voor alle voordelen, vergelijken en afsluiten op zorgzekerheid.nl/universiteitleidn

Academische Agenda

Prof.dr. G.R. van den Berg zal op vrijdag 29 november een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Geesteswetenschappen met als leeropdracht Cultuurgeschiedenis van Iran en Centraal Azië.

Prof.dr. P.J. ter Keurs zal op maandag 2 december een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Geesteswetenschappen met als leeropdracht Museums, Collections and Society. De titel van de oratie is 'Verzamelen'.

Dhr. M.J. van Esdonk hoopt op dinsdag 3 december om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The quantification of growth hormone secretion'. Promotoren zijn prof.dr. P.H. van der Graaf en prof.dr. J. Burggraaf.

Dhr. M.A. Roxburgh hoopt op dinsdag 3 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Archeologie. De titel van het proefschrift is 'From the fabricae of Augustus and the workshops of Charlemagne: A compositional study of corroded copper-alloy artifacts using hand-held portable XRF'. Promotoren zijn prof.dr. F. Theuvs en prof.dr. H. Huisman (RUG).

Dhr. H. Atesci hoopt op dinsdag 3 december om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Charge transport properties of Ru-complex molecules: the influence of humidity'. Promotoren zijn prof.dr. ir. S.J. van der Molen en prof.dr. J.M. van Ruitenbeek.

Dhr. I. van Bostelen hoopt op dinsdag 3 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Roadblocks & bypasses: Protection of genome stability by translesion DNA synthesis in *C. elegans*'. Promotor is prof.dr. M. Tijsterman.

Mw. H. Bosdriesz hoopt op dinsdag 3 december om 15.00 uur te promoveren

tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'The contributions of the Inter-American Human Rights System to the fight against impunity for grave human rights violations'. Promotoren zijn prof.dr. L.J. van den Herik en prof.dr. M.A.H. van der Woude.

Mw. M.M. Couzens hoopt op dinsdag 3 december om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'The application of the United Nations Convention on the Rights of the Child by national courts'. Promotoren zijn prof.dr. T. Liefaard en prof.dr. J.J. Sloth-Nielsen.

Mw. X. Yang hoopt op woensdag 4 december om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'To bind or not to bind, that is an important question!'. Promotor is prof. dr. A.P. IJzerman.

Mw. N.V. Ortiz Zacarias hoopt op woensdag 4 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The road to insurmountability: Novel avenues to better target CC Chemokine receptors'. Promotor is prof. dr. A.P. IJzerman.

Dhr. J.G. Vos hoopt op woensdag 4 december om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Selectivity and competition between the anodic evolution of oxygen and chlorine'. Promotoren zijn prof.dr. M.T.M. Koper en prof.dr. G. Mul (Univ. Twente).

Dhr. R. Heinen hoopt op woensdag 4 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Soil legacy effects on aboveground plant-insect interactions'. Promotor is prof.dr. T.M. Bezemer.

Dhr. F.L. Lesilau hoopt op woensdag 4 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proef-

schrift is 'Luman-lion conflict around nairobi national park'. Promotoren zijn prof.dr. G.R. De Snoo, prof.dr. H.H. De longh, en prof.dr. G. A. Persoon.

Dhr. L. van Kessel hoopt op woensdag 4 december om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Savage Embraces: James Purdy, Melodrama, and the Narration of Identity'. Promotor is prof.dr. E.J. van Alphen.

Dhr. B. Henneman hoopt op woensdag 4 december om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Histone-DNA assemblies in archaea. Shaping the genome on the edge of life'. Promotoren zijn dr. R.T. Dame en prof.dr. M. Ubbink.

Dhr. A. Alamdar Baghini hoopt op donderdag 5 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The State, Entrepreneur, and Labour in Establishment of Iranian Copper Mining Industry: The Sarcheshmeh Copper Mine (1966-1979)'. Promotor is prof.dr. T.A. Atabaki.

Mw. X. Chen hoopt op donderdag 5 december om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Adsorption and Catalysis on Pt and Pd Monolayer-modified Pt Single Crystal Electrodes'. Promotor is prof.dr. M.T.M. Koper.

Dhr. O.F.F. Odish hoopt op donderdag 5 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Functional and structural neuroimaging in Huntington's disease'. Promotor is prof.dr. R.A.C. Roos.

Dhr. F.H. Schaftenaar hoopt op donderdag 5 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen.

De titel van het proefschrift is 'Modulation of the immune system for treatment of atherosclerosis'. Promotor is prof.dr. J. Kuiper.

LITERAIR TALENT OPGELET!

Win € 250 met de Mare-Kooyker Kerstverhalenwedstrijd

Ook dit jaar weer: de Mare-Kooyker Kerstverhalenwedstrijd! Win €250, €75 of €50 aan boekenbonnen. Extra bonusvoordeel: de winnaar maakt kans op de titel 'de nieuwe studentenauteur van Nederland' én een contract bij een uitgeverij. Stuur je verhaal (van maximaal 1500 woorden) voor 6 december naar: redactie@mare.leidenuniv.nl Deelname is alleen voor Leidse studenten.

LEIDS UNIVERSITAIR WEEKBLAD

Mare

Boekhandel
Kooyker

Varkens met kippen vergelijken

Hoe ziet de 'Schijf van Vijf' eruit als je dierenwelzijn meeweegt?

Leidse milieuwetenschappers proberen de gevolgen van nationaal aanbevolen eetpatronen met elkaar te vergelijken. Een nieuwe studie doet een poging om ook het dierenwelzijn te meten.

DOOR BART BRAUN Eet voedsel, niet teveel, vooral planten. Hoe meer een mens leert over voedingsleer, epidemiologie en de milieu-impact van eetpatronen, hoe duidelijker het wordt dat de Amerikaanse eetschrijver Michael Pollan het verrekte goed samen wist te vatten in zijn beroemde oneliner.

Wie iets meer uitleg nodig heeft, kan terecht bij het Voedingscentrum. Zoals heel veel landen heeft Nederland een overheidsinstelling die de bevolking uitlegt hoe hun eetpatroon eruit zou moeten zien. Geen hond die zich eraan houdt – slechts een paar procent van de Nederlanders eet echt dagelijks de aanbevolen 250 gram groente – maar het advies is er, in elk geval.

Nederland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk nemen in hun nationale voedingsadvies ook duurzaamheid mee. Dat gaat ergens over, want twintig tot dertig procent van de menselijke uitstoot van broeikasgassen is het gevolg van voedselproductie. Er liggen bovendien wat win-win-situaties klaar: kraanwater is zowel gezonder als milieuvriendelijker dan bier of frisdrank. We eten meer rundvlees, lamsvlees en kaas dan goed voor ons is, en dat zijn ook producten met een grote ecologische voetafdruk.

Het rekenen met die voetafdrukken is een van de specialiteiten van het Centrum voor Milieuwetenschappen Leiden (CML). Vorig jaar rekenden onderzoekers onder meer voor hoe rijke landen tot een kwart op hun CO₂- en methaanuitstoot zouden besparen als hun inwoners zich aan hun plaatselijke equivalent van de 'Schijf van Vijf' zouden houden. In een nieuw artikel in vakblad *One Earth* voegen ze nog een extra factor toe: dierenwelzijn.

Daar wordt het verhaal meteen een stuk ingewikkelder van. Kippenvlees is een relatief gezonde bron van eiwit, bijvoorbeeld. Je kan het, vergeleken met rundvlees, behoorlijk milieuvriendelijk produceren, zeker als je heel veel kippen op elkaar propt in ruimtes waarin elke kip ongeveer het eigen volume aan ruimte heeft. Een kip is echter ook een levend wezen dat behoefte heeft aan scharrelen. Als je daar alleen naar kijkt in termen van voedingswaarde en uitstoot, ben je misschien wat kil bezig.

Aan de andere kant is het niet onmiddellijk duidelijk hoe je precies

Een gemiddelde vleeseter verorbert in één leven eigenlijk 'tientallen mensen aan morele punten', rekenden Leidse milieukundigen uit.

zou moeten rekenen met dierenwelzijn. CML-onderzoeker Laura Scherer doet tenminste een poging. Die is gebaseerd op de aanpak uit een andere sector waarin je onvergelijkbare zaken toch met elkaar moet zien te vergelijken: de geneeskunde. Er is geen oneindige hoeveelheid geld voor behandelingen, dus je moet kiezen, als samenleving. Een maat die helpt bij die keuze, is de hoeveelheid *Disability Adjusted Life Years*, waarin zowel het aantal gewonnen levensjaren als de kwaliteit daarvan worden meegewogen.

Ga er maar aan staan: hoe vergelijk je maximaal vijf jaar zonder pijn maar waarin je je plas niet kunt ophouden met leven in een rolstoel, maar met 50 procent kans dat de tumor wegblijft? Het is een onmogelijke vergelijking tussen appels en peren, maar iemand moet die keuze wel maken. Dan biedt zo'n rekenmodel in elk geval houvast.

Bij dierenwelzijn ligt het nog ingewikkelder. Het is duidelijk dat varken dat in de modder kan rollen meer welzijn heeft dan een big in een kooi. Maar hoe belangrijk dat precies

is, kan het beest niet uitleggen. Als je dan vervolgens varkens met kippen wilt gaan vergelijken, of met een net vol haring, wordt het er allemaal niet makkelijker op. 'Dit is controversieel', zegt Scherer zelf ook.

Om tot een vergelijking te komen, weegt haar aanpak ook de hoeveelheid zenuwcellen uit de hersenschors mee. Bij dieren zonder hersenschors telt het totale aantal zenuwcellen, maar die komen in de regel nog steeds stukken lager uit. Een mens heeft grofweg dertig keer zoveel zenuwcellen als een koe, en dus is een koe 0,035 'mensenpunten' waard, een kip ongeveer een tiende daarvan, en een garnaal is ietsje meer dan een miljoenste punt.

Tel je alles bij elkaar op, dan verorbert een gemiddelde vleeseter voor tientallen mensen aan morele punten in zijn of haar leven, rekenden Scherer en co voor in *One Earth*. 'Sommige mensen reageren daar emotioneel op, en zeggen dat je zulke vergelijkingen helemaal niet kan maken. Ik zie niet in waarom dat niet zou mogen, zolang je maar op de een of andere manier meeweegt dat sommige

dieren meer bewustzijn hebben dan andere.'

Wat je ook mee moet wegen, zijn kilo's. Een koe heeft weliswaar meer hersencellen en wellicht ook meer bewustzijn dan een kip, maar is ook veel groter. Voor een kilo kippenvlees heb je ongeveer één kip nodig, in een kilo rundvlees gaat ruwweg één driehonderdste van het hele beest. Om die reden scoort kippenvlees het hoogst op Scherers dierenwelzijn-index, en eieren nog altijd hoger dan varkensvlees.

Schelpdieren zijn nog net slim genoeg om te kunnen poepen, maar ook die krijgen veel punten per kilo. 'Je moet er nu eenmaal een hoop samen hebben om aan een kilo te komen', legt Scherer uit. Het voelt misschien raar, maar ons strafrechtstelsel werkt in wezen vergelijkbaar: na je twintigste veroordeling voor zakkenrollen heb je langer vastgezet dan een moordenaar.

Met het dierenwelzijnsinstrument in de hand kun je opnieuw naar de nationale aanbevolen eetpatronen kijken. De meeste landen maken een afweging tussen gezondheid

enerzijds, en milieu en dierenwelzijn anderzijds. Gemiddeld gesproken gaan zowel de volksgezondheid als het dierenwelzijn erop vooruit als mensen naar hun Voedingscentrum zouden luisteren, en neemt de impact op het milieu af. 'De adviezen zijn meestal beter dan wat de mensen in een land daadwerkelijk eten, maar ze zouden nog verder verbeterd kunnen worden, met meer aandacht voor win-win-wins', zegt Scherer.

Wanneer krijg je die? Echt voedsel, niet teveel, vooral planten. Planten zijn vrijwel per definitie milieuvriendelijker dan dieren, omdat dieren nu eenmaal planten moeten eten.

'Het kan wel zijn dat mensen die aanbevolen eetpatronen niet volgen, maar ze kijken er wel naar. Het wordt ze overigens ook niet gemakkelijker gemaakt om zo'n advies te volgen, kijk maar naar het aanbod in restaurants of zelfs universiteitskantines. Er zou ook meer aandacht kunnen zijn in het onderwijs voor hoe een gezond, milieu- en diervriendelijk dieet eruit ziet. En landen zouden meer aandacht moeten besteden aan wat er precies in die adviezen staat.'

5x in a row
elected to
best
childcare in
South Holland

de
Kattekop
childcare centre

AWARD WINNAAR FOR SOUTH HOLLAND REGION*

For almost 40 years de Kattekop has been the child care centre for staff and students of Leiden University and affiliated institutions. Within walking distance of Leiden Central station.

Open from 07:30 hrs. till 18:30 hrs.

*Reviewplatform Quebec / tevreden.nl

More information | www.dekattokop.nl | tel. 071 517 6363

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 28 leerlingen **basis-onderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan

7 met vergoeding van 5 tot 10 euro. **Voortgezet onderwijs:** *Nederlands, 3 mavo. *Nederlands, 4 havo. *Engels, 4 havo. *Engels, Nederlands, biologie, brugklas mavo-havo. *Begrijpend lezen, 2 vso. *Engels, brugklas vwo. **Leiden-Zuid**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Op **vrijdag 6 december** om 20:00 uur en op **zaterdag 7 december** om 15:00 uur geeft **studentenmuziekgezelschap 'Sempre Crescendo'**, bekend van het

Leids Grachtenconcert, twee **concerten in de Marekerk** te Leiden ter ere van zijn 188e Dies Natalis. Onder andere de Krönungsmesse van Mozart en het tweede pianoconcert van Rachmaninoff zullen worden opgevoerd in samenwerking met jonge, opkomende solisten. Onder leiding van dirigent Guido Marchena beloven deze twee concerten in het thema 'De jonge musicus' een ware ode te worden aan jong talent, ambitie en on-eindig enthousiasme. Naast het koor en orkest zal ook het madrigaal, bestaande uit 15 getalenteerde zangeressen, onder leiding van Albert Jan de Boer verscheidene stukken van Ola Gjeilo en Johannes

Brahms uitvoeren. Het beloven twee magische concerten te worden! Tickets zijn te koop via de volgende link: <https://www.ticketkantor.nl/shop/diesenburg19> Ook zullen er kaarten verkrijgbaar zijn aan de deur.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijfendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

Demonstrators recover from tear gas in front of a mural on display at the Centro Cultural Gabriela Mistral in Santiago, Chile. Foto Tomas Munita/The New York Times/Hollandse Hoogte

Protesting is a civic duty

Chilean students talk about the uprising in their country

It's hard to concentrate on your studies when your home country is burning. Students from Chile are forced to watch from Leiden as their friends and family take to the streets. "If I had been there now, I would be with them."

BY VVET MAASSEN "It's difficult to imagine that the streets near the university where I used to study and work are now full of soldiers", says Carolina Flores Barros.

"Everything's so different there now." Flores Barros, who is doing a master's in International Public Law, recalls how, just a month ago, a Dutch colleague remarked on the "peace and stability" of her country. "The protests started the next day."

On 14 October, secondary school students in Santiago, the capital, decided to stop paying for the metro after the government announced fares would be raised by thirty cents. Soon, a number of stations were occupied, which eventually led to 17 metro stations being burned and 81 destroyed.

The police responded with force. For the first time since the fall of former dictator Pinochet, a state of emergency was called and even the army was seen on the streets. At least 22 people have been killed during the protests, and more than two thousand have been injured. The United Nations are investigating breaches of human rights, including torture.

"The protests are about more than

thirty cents", Melisa Galvez, a master's student reading Governance of Migration and Diversity, explains.

"They're about thirty years of inequality and injustice. Corruption is rife, pensions are poor and unemployment is rising. People don't trust the politicians. The government needs to assume its responsibility."

"I'm losing a lot of sleep", says Philosophy student Gabriel Gallego Herrera, who came to The Hague in January to do a master's degree course. "I see people being shot on the news and then I have trouble sleeping. I just can't drop off."

When the protests first started, he found it hard to concentrate. "I didn't read anything for my course for a week, which had never happened before – I'm a perfectionist."

Gabriel considered going to see the university's student psychologist but was put off by the long waiting list. "The first opportunity was in December but I'm heading back to Chile the month after."

The time difference – it's four hours earlier in the Netherlands – amplifies their worries, admits Carolina. "When I go to bed, I always think the worst is yet to come. When I wake up, the first thing I do is watch the news from the day before."

Melisa, too, starts the day by checking WhatsApp and Instagram, and continues to do so all day.

"It's very hard to do any studying. After five minutes, a message about the protests pops up on Instagram or Facebook. It takes me an hour to get back to work, but it'll be only another

five minutes before I'm distracted again."

Her sister goes to as many demonstrations as possible. "I spend a lot of time worrying whether she's alright. Many protests are eventually quelled."

Even so, Melisa is very proud of her sister. "If I were in Chile now, I'd be with her."

"When I go to bed, I always think the worst is yet to come. When I wake up, the first thing I do is watch the news"

She sighs. "It feels as if I'm not really here. My thoughts and my heart are in Chile the whole time", she says. "I feel useless. I would be able to do much more over there." As this feeling of powerlessness dominates their lives, Carolina and Melisa translate messages about the uprising from Spanish to English on Instagram and Gabriel gives talks about the protests.

Last Sunday, he spoke to The Hague's artists collective ANNASTATE. He has also written an open letter about the position of human rights in his country, which has been signed by more than 150 students

and university lecturers in Chile and the Netherlands. He wants to present the letter to the Chilean government.

All three students have held presentations about the situation in their country for their fellow students.

"I was surprised and happy with the response", says Carolina. "My fellow students are very concerned and frequently ask me how things are going now."

Gabriel is delighted with his new friends in the Netherlands. "They bring me food, they've signed my statement of support. They've helped me a lot." Melisa, too, is glad of support. For instance, she went to a demonstration against the Chilean government on 24 October in Amsterdam. "People said: let me know if you need anything, and you can stay at my place. They understood how important it is for me."

The largest protest in Chile saw a million people gather in its capital

Santiago, although the country only has a population of 17 million. The first demands have been met: the metro fares will not go up and the minimum wage will. Several of the ministers responsible have resigned. Gabriel continues: "Now President Piñera should step down."

Despite the promises, things have not calmed down. The protesters' ultimate aim is a new constitution, one that does not date back to former dictator Pinochet's time.

Last week, the authorities announced a referendum on whether or not there should be a new constitution.

"I hope that Chileans abroad can vote too", says Carolina.

Gabriel is not counting on it. "Four years ago, President Piñera couldn't organise a national census, so how's he supposed to arrange this?"

Gabriel will be returning to Chile at the end of January. If he needs to, he too will take to the streets. "It's my civic duty."

Travel warnings for Chile and Hong Kong

Leiden University has advised Leiden students in Chile to return to the Netherlands. It's not an order, because no warnings not to travel to Chile, or to Hong Kong, have been issued yet. University spokesman Caroline van Overbeeke reports that one student intends to leave Chile, the rest want to stay for the time being.

Earlier this week, there were still fourteen students in Hong Kong, five of whom have now returned to the Netherlands. Van Overbeeke: "Nine are still there but we're in touch with all of them."

Geen woorden voor

Vocaal ensemble Irrevocable zingt 'donkerblauw', of alleen de letter R

Om je muzikaal uit te drukken is taal overbodig, vindt vocaal ensemble Irrevocable. Daar zingen de koorleden wel letters, maar geen woorden.

Waarom zingen jullie geen woorden?

Cateljien van Doorn (25, master jeugdrecht): 'We proberen alleen met muziek het gevoel over te brengen. Juist door muziek zonder tekst te kiezen, leggen we de nadruk op de klank en emotie.'

Hoe breng je de gedachte dan over?

'Door te spelen met de klank, je klankkleur. Je kunt iets heel warm of heel koud zingen. Een van onze leden, Tijs Hol, heeft speciaal voor dit project een stuk geschreven, *Aurora*. Daar staan aanwijzingen in als "donkerblauw", "lichtblauw", naar de kleuren die je ziet bij een zonsopgang.'

Ehm, donkerblauw zingen?

'Dat doe je door verschillende technieken te gebruiken. Een donkerblauwe toon klinkt bijvoorbeeld ijzig, dus dan zingen we wat koeler, zonder vibrato (het laten trillen van de stem, *red.*)'

Wordt het niet saai, zonder tekst?

Dorien Conway (22, master jeugdrecht): 'Juist niet! We kunnen een heel gevarieerd programma neerzetten. We zingen bijvoorbeeld een paar stukken die oorspronkelijk voor orkest geschreven zijn. We mogen dan de orkestpartijen zingen.'

Irrevocable tijdens de repetitie: 'We moeten geen koor voorstellen, maar instrumenten.' Foto Taco van der Eb

Fedde Fagginger Auer (23, PhD sterrenkunde): 'Dat is heel leerzaam. We worden daardoor gedwongen om heel andere techniek te gebruiken: we moeten namelijk geen koor voorstellen, maar instrumenten.'

Van Doorn: 'Een ander stuk, de

Panda Chant, scanderen we van begin tot eind. En we zingen een stuk met alleen de letter R. We doen dus echt alles met onze stem, maar wel op verschillende manieren.'

Op de achtergrond is het koor in-

middels vast begonnen met opwarmen. '3, 2, 1, mmmm. 3,2,1, nnnnn.' Koorlid Chloe Martindale (29, alumna) leidt de repetitie. 'Bassen, de noot klopt niet,' zingt ze. Van Doorn: 'We oefenen maar heel weinig met de dirigent die tijdens het

concert voor het koor staa. Meestal leidt een koorlid de repetitie, zoals Chloë nu.'

Conway: 'We geven elkaar tips. Doordat we bijna altijd zonder dirigent repeteren, kunnen we echt onze eigen invulling geven aan de muziek.'

Elzeline Renssen (26, taalwetenschap): 'Ook omdat we een klein koor zijn. We zijn met zestien man, dat is ook gelijk de max. Daardoor is iedere stem hoorbaar. De uitdaging is om het toch als een geheel te laten klinken.'

Fagginger Auer: 'Omdat we dit project geen tekst zingen, kunnen we extra focussen op die techniek. We leren nu bijvoorbeeld boventoonzingen.'

Wat is dat?

Conway: 'Je zingt tweestemming in je eentje. Er zit een ingewikkeld natuurkundig verhaal achter. Wanneer je een toon produceert, zitten daar ook allemaal tonen boven en onder, die niet hoorbaar zijn. Door je mond in een bepaalde positie te houden kun je die boventonen ook sturen, waardoor daaruit ook een hoorbare klank ontstaat. We oefenen daar nu veel op. Ik kan inmiddels controleren welke hoogte de boventoon heeft.'

Renssen: 'Ik niet. De boventoon is bij mij nog heel zacht. Momenteel hoor ik hem alleen als ik sta te oefenen op mijn slaapkamer.'

DOOR ELSE VAN DER STEEG

Irrevocable, *Geen woord te veel*. 30 november, 14.00 Pauluskerk Oegstgeest €15 (Studenten €10)

Voorwaarts met wapperende manen

Heidevolk is op zoek naar strijd, vrouwen en bier, maar ook naar volksverhalen

De Gelderse folkmetalformatie Heidevolk doet volgende week Den Haag aan. Ook in het buitenland zingen hun fans de Nederlandse teksten mee.

DOOR BART BRAUN Haal de drinkhoorn tevoorschijn en oefen alvast op het gooien van je vuist in de lucht, want Heidevolk komt eraan. Voor wie die naam niets zegt: denk lange wapperende manen, leer, dubbele basdrums en gierende gitaren.

Metal, dus. Maar wel metal voor mensen die niet van metal houden. Regelmatig speelt er een violiste mee, en de meeste nummers hebben tweestemmige, melodieuze zang in plaats van grunts.

Mensen die wel van metal houden, kennen de band al, want de Gelderse formatie gaat al zo'n zeventien jaar mee. Behoorlijk succesvol, zelfs. Op YouTube krijgen hun meest bekeken clips miljoenen views, wat ze qua populariteit vergelijkbaar maakt met, pak hem beet, Raccoon.

En omdat metalfans toch al gewend zijn geen ruk te verstaan van de muziek zelfs als die wel in hun moerstaal is, trekt Heidevolk ook internationaal volle zalen. Meer dan negentig procent van hun optredens zijn in het buitenland, waar het publiek fonetisch meezingt met

'Zo komen we naar de fans toe, in plaats van iedereen maar af te laten reizen naar Arnhem.' Foto Kevin Storm

liederen over de zeevaartgodin Nehalennia ('Op zoek naar de strijd, vrouwen en bier, op zoek naar de eeuwige roem. Voorwaarts over de zeeën! Voorwaarts, Nehalennia!'), en hun *signature song*, de oorspronkelijk-

ke versie van het *Geldersch Volkslied* ('Waar het vaderland bebouwd werd door den Saksischen Germaan. Daar werd onze stam geboren, daar is Gelderland ontstaan').

'We zijn nu net terug uit Italië, ver-

telt bassist en tekstdichter Rowan Roodbaert. 'De opkomst van bij de shows viel soms wat tegen vanwege de wateroverlast, maar de sfeer was er niet minder om. Nederlandse teksten gaan er ook daar goed in en we zien

regelmatig vertalingen langskomen.'

Met artiestennamen als 'Rowan Roodbaert' en drummer 'Joost den Vellenknotscher', en hun videoclips met mantels, zwaarden en veldslagen heeft de band een hoog larp-gehalte. De liefde voor de geschiedenis, oude goden en plaatselijke legenden gaat bij Heidevolk echter verder dan dat. Roodbaert verdiept zich uitgebreid in Nederlandse mythologie en volksverhalen, en duikt plaatselijke bibliotheken in om meer informatie te vinden.

Vrijdag 6 december staat het zes-tal in Den Haag, als onderdeel van hun '12 provinciën-tournee'. 'We gaan in alle 12 provincies een show te spelen. Zo komen we naar de fans toe, in plaats van iedereen maar af te laten reizen naar Arnhem. Naast nummers van onze recente albums en *Velua* zullen wij een flink aantal klassiekers en zeldzame, al dan niet akoestische pareltjes spelen. Zie het als een soort muzikale toer door de historie van Heidevolk. Maar er zal natuurlijk ook aandacht zijn voor de betreffende provincie; ik ga altijd even op onderzoek uit om te zien wie hun helden zijn en wat hun gebruiken zijn. Daarnaast nemen wij de Veluwe band Alvenrad mee, zij passen ook prima in dit concept.'

Heidevolk Paard (Den Haag), vrijdag 6 december, 19:00 u, €17,50

Het Clubje

@Lodewijkthelab is half labrador, half golden retriever. Foto Taco van der Eb

Column

Altijd wanhopig

Het ruikt er doorgaans naar zweet en wanhoop, je kan er nét niet lekker zitten en de koffie uit de 'betere' automaat is dan wel goedkoper dan die in universiteitscafés, maar smaakt uiteindelijk ook niet naar meer dan een misdadige bak heet bonenwater. Het 'multifunctioneel studentencentrum Plexus' heeft het allemaal!

De Plexus (overigens Latijn voor 'zenuwknop', dat je het weet) is een begrip in Leiden: je kunt er studeren, sporten, zalen huren, printen en zelfs souvenirs kopen. Hoe handig.

Voordat ik verder ga wil ik benadrukken dat ik je dat laatste van harte afraad. Tenzij je de ambitie hebt om (1) te worden verward met een international, of (2) er bij te lopen als een gekkie die 25 euro slecht heeft besteed aan een foelieijke trui, zou ik de University Shop met inspanning vermijden.

In de Plexus is het kort gezegd altijd wanhopig. Als je écht moet studeren, ga je wel naar de UB. Als je écht gaat sporten, ga je wel naar het USC. Het is een soort tussenoplossing om jezelf te kunnen vertellen dat je wel iets hebt gedaan, maar eigenlijk weten jij en ik dat het in de Plexus altijd nét niet is.

Als je productiviteit zou vergelijken met de trein van Utrecht naar Leiden, is studeren in de Plex een beetje als uitstappen in Alphen aan de Rijn. Vrijwel altijd een slecht idee.

Wanneer ik iemand vraag wat 'ie heeft gedaan vandaag en die persoon reageert met: 'Ik ben naar de Plexus geweest', weet ik dan ook nooit zo goed of ik moet reageren met: 'Oh, goed van je' of met: 'Ai, wat naar, alles goed verder?'

Hoewel het gebouw eruitziet als een overgebleven DDR-bunker en, zoals gezegd, haar gebreken kent, is het niet onbelangrijk te benoemen dat de Plex natuurlijk ook zo haar charmes heeft: ik ken minstens drie mensen die op date zijn gevraagd in een van de studieruimtes en de Plexfit. En als je de behoefte hebt om ongegeneerd te slapen in een van de studiezalen, is er niemand die je raar zal aankijken. Bovendien houdt niemand het vol om altijd maar te beunen in de UB of in het USC. Dan kan van tijd tot tijd een beetje aankloten in de Plexus ook geen kwaad.

Nu ik er over denk, is het eigenlijk alleen maar mooi dat de Plex er is, dan kunnen we wanneer nodig voor Paul Cliteur en zijn loafer dragende protégés gewoon naar het KOG, en voor wat verstrooide formalistische kameraden naar de Plexus. Een gebalanceerd dieet (in koffie, medestudenten en omgeving) is immers van vitaal belang.

MAIA DE QUAY is student rechten

'Lo is ook lid bij Minerva'

Huishond Lodewijk en zijn baasjes

Joost van Kessel (23, Chinees): 'Onze hond heet Lodewijk maar we noemen hem meestal Lo. Hij is nu 2 jaar. Hij is half labrador, half golden retriever. Zijn favoriete plek is het raam aan de straat, dat meestal open staat. Daar zit-ie dan met zijn poten over de rand naar buiten te kijken. Iedereen die langsloopt krijgt een *big smile* op het gezicht. Lo waakt over de Herengracht.'

Maarten Knip (20, bedrijfskunde): 'Lo is net als wij lid bij Minerva: hij is vorig jaar ingeschreven tussen alle eerstejaars en stond toen ook op de poster. Er zijn vijf Minerva-huizen met een hond.'

Bhaskar Dercon (24, crisis and security management): 'We hadden een leenhond van de burens, Bruce, en kwamen zo op het idee. We wilden een puppy, want die kan nog wennen in een

huis met negen roulerende baasjes. Op internet kwamen we de allerschattigste foto tegen en ja – ook wij smelten dan.'

Pieter Wollaert (19, rechten): 'De eerste die 's ochtends wakker wordt, is verplicht om de hond uit te laten. Daarna moet hij om de drie uur. Als je op het aftekenlijstje ziet dat het tijd is, moet je dat op eigen initiatief doen. Als het heel hard regent en niemand zin heeft, tellen we het aantal kruisjes en wordt degene met het kleinste aantal naar buiten gestuurd.'

Van Kessel: 'We ruimen de poep altijd netjes op. Eerst deden we de drollen in boterhamzakjes, maar we zijn nu overgegaan op professionele zakjes. Ik stem mijn routes af op waar prullenbakken staan.'

Dercon: 'Lo heeft het huis hechter gemaakt. Je krijgt een baby'tje binnen, dat

je opvoedt met negen jongens. Je maakt hem zindelijk, leert hem zitten. Het is een leerzaam proces: je moet ineens verantwoordelijkheid dragen voor een dier dat niet voor zichzelf kan zorgen. Hij luistert nu goed, is superspeels en superlief. Dat hebben we samen gedaan.'

Van Kessel: 'Hij kan een high five, een boks, rol om en gang.'

Knip: 'Het voor wegen we keurig af met een weegschaal.'

Van Kessel: 'We hebben hem geleerd dat-ie niet van tafel mag snaaien.'

Knip: 'We hebben een puppycursus met hem gedaan bij het Kwispelcollege.'

Van Kessel: 'En er lag heel lang een hondenopvoedboek in de fusie.'

Pim Weiland (20, technische bestuurskunde): 'In de zomer vaart hij mee op onze boot. Dan meren we aan

bij het Ankerpark.'

Van Kessel: 'Hij houdt ongelofelijk veel van zwemmen. Dan gaat 'ie andere honden uitdagen, dan springt 'ie in het water en durven zij niet.'

Oliver Consen (24, pedagogiek): 'Ik ben aan het bonden met alle huisvrouwen uit de buurt. We kennen elkaars honden. Soms roept iemand die ik nog nooit heb gezien: "Hee Lodewijk!"'

Van Kessel: 'Mijn vriendin heb ik mede dankzij Lo ontmoet. Ze was nieuwsgierig naar de puppy en is hem met mij mee komen uitlaten. De rest is geschiedenis.'

Allen: 'Lodewijk heeft ook z'n eigen instagramaccount, @lodewijkthelab, met 1500 volgers en via *Mare* mogen dat er natuurlijk veel meer worden.'

DOOR VERA ARNTZEN

Bandirah

